

REDACTIUNEA,
Administrațiunea și Tipografia
Brașov, piața mare nr. 30.
TELEFON Nr. 226.
Scrierile neraccontate nu se
primesc.
Manuscrisurile nu se returnează.
Inserate
se primesc la Administrațiunea
Brașov și la următoarele
BIROURI de ANUNȚURI:
In Viena la M. Dukas Nachf.,
Nax. Angenfeld & Emmerich
Lerner, Heinrich Schalek, A. Op-
pelt Nachf., Anton Oppelt,
In Budapesta la A. V. Gölber-
ger, Ekstein Bernat, Iuliu Le-
opold (VII Erszébet-körös).
Prețul inserțiilor: o serie
garantată pe o coloană 10 bani
pentru o publicare. Publicări
mai dese după tarifar și Invo-
ială. — RECLAME pe pagina
8-a o serie 20 bani.

GAZETA TRANSILVÂNIEI.

ANUL LXXI.

Telefon: Nr. 226.

GAZETA apare în fiecare zi
Abonamente pentru Austro-Ungaria:
Pe un an 24 cor., pe șase luni
12 cor., pe trei luni 6 cor.
Pentru România și străinătate:
Pe un an 40 franci, pe șase
luni 20 fr., pe trei luni 10 fr.
Pentru România 8 fr. pe an.
Se primumă la toate ofi-
cile poștale din țară și din
afară și la d-nii colectori.
Abonamentul pentru Brașov:
Administrațiunea, Piața mare
târgului numărul Nr. 30, etajul
I. Pe un an 20 cor., pe șase
luni 10 cor., pe trei luni 5 cor.
Cu dusul acasă: Pe un an 24
cor., pe șase luni 12 cor., pe
trei luni 6 cor. — Un esem-
plar 10 bani. — Atât abona-
mentele, cât și inserțiile
munt. a se plăti înainte.

Nr. 209.

Brașov, Luni-Marti 23 Septembrie (6 Octombrie)

1908.

In preajma delegațiilor.

Joia viitoare se vor deschide delegațiile austro-ungare. Cu multă încordare se așteaptă pretutindeni enunțările discursului tronului, cu privire la cari se svonise în toată Europa, că între altele vor conține proclamarea anexiunii Bosniei și a Herțegovinei, pe cari monarchia noastră le stăpânește, sau, vorbind în sensul tratatului dela Berlin, le ocupă și administrează deja de treizeci de ani.

Pressa engleză a fost care a scris mai mult despre o astfel de proclamare, pe care o puse în vedere ca sigură. Știrea aceasta, în legătură cu conflictul iscat între Bulgaria și Turcia imediat după cazul Gheșof, în urma sequestrării din partea bulgară a căilor ferate orientale, cari sunt proprietatea Turciei, a produs o iritațiune în cercurile politice cum nu s'a mai pomenit dela încheierea tratatului dela Berlin incoace.

Pressa engleză, ba până și cea turcească, are în prepus monarchia noastră, că ar sta la spatele Bulgariei și că ar favoriza mai ales mișcarea de aici pentru declararea independenței principatului, pentru ca în apa aceasta turbure a încurcături celei mai proaspete în peninșula balcanică să pescuiască cucerirea definitivă a provinciilor ocupate, prin proclamarea anexiunii, și să facă totodată un pas înainte printr-o divisiune spre Salonice.

Pe lângă iritațiunea ce și află explicarea și prin situațiunea schimbată în constelația alianțelor, de când cu întâlnirea celor doi mari potențiați ai Europei la Reval, mai face încordată situațiunea generală politică și nesiguranța ce domnește în cercurile politice și diplomatice cu privire la atitudinea viitoare a Turciei, guvernată azi de comitetul de acțiune al junilor Turci, cari aci fraternizează cu Bulgarii, aci îi amenință cu luarea celor mai extreme măsuri în contră-le.

Altădată, sub regimul absolutist al lui Aledul Hamid, dacă s'ar fi scris și vorbit așa de mult de conflictul iminent bulgaro-turc ca acum, acesta poate s'ar fi și pronunțat. În împrejurările actuale însă constituționalul guvern turcesc pare a nu mai fi preocupat de temerile și îngrijirile de odinioară și pare a fi în genere mult mai încrezut în puterea sa și în viitor, căci aproape nu reagează de loc și astfel diplomația nu mai știe la ce se poate aștepta de azi pe mâine. Aceasta nesiguranță contribuie a mari iritațiunea ce domnește și a fost în parte mare artificial produsă prin agitațiunea conștientă, ce a pornit din Anglia.

După multele conferențe ce le-au ținut miniștrii austro-ungari zilele aceste în Budapesta, foile zinate asigură, că în discursul tronului, cel va rosti Majestatea Sa cu ocaziunea primirii delegațiilor nu va fi vorba de proclamarea anexiunii provinciilor ocupate. Pot fi dar liniștiți Englezii

ca și toți cei ce s'au temut de-o astfel de eventualitate.

Totuși, se asigură, va conține mesagiul ceva însemnat și pentru Bosnia și Herțegovina: proiectul unei reforme interioare, cerută de situațiunea schimbată în imperiul otoman.

Cestiunile, ce privesc provinciile ocupate, pot să intereseze mult pe cei din afară, dar în tot cazul ele interesează în primul rând pe cei din monarchia austro-ungară, căci ei nu vor participa numai la câștig, ci vor avea să poarte și pagubele ce pot rezulta eventual dintr-o politică greșită.

Congresul bisericii sârbești se intrunește din nou în 7 l. c. pentru a lua la cunoștință decretul prea înalt, prin care Maj. Sa aprobă alegerea episcopului Bogdanovici de patriarh.

Cumetrie germană-maghiară. Este cunoscută cetitorilor noștri vorbirea ce-a ținut-o contele Apponyi la banchetul ce l-a dat grupul german la congresul interparlamentar din Berlin, discurs în care a făcut mari elogii germanismului și culturii germane. Cancelarul, principele Büllov, fiind indirect provocat să răspundă, prin faptul, că biroul de corespondență telegrafică ungurească i-a trimis textul stenografic al vorbirii lui Apponyi, a și răspuns și, firește, a trebuit să mulțumească, dar modul cum o face și laudele ce le întoarce contelui Apponyi arată că și Büllov a găsit momentul binevenit de-a intra cât de mult în grația cărmuitorilor maghiari și sunt foarte semnificative pentru stadiul actual al cumetriei germano-maghiare inaugurată de când cu înființarea legiunii lui Klapka pe timpul răposatului cancelar Bismark.

Iată răspunsul principelui Büllov, dat dela Nordeney 28 Sept. 1908 și adresat directorului amintitului birou telegrafic de corespondență Samoila Rado:

»Prea stim. d-le director! Primește mulțumita mea sinceră pentru transmiterea textului importantei vorbiri, pe care Exc. Sa contele Albert Apponyi l-a ținut în 18 Sept. în Berlin. Intr-o formă strălucită, cum suntem obișnuiți a o vedea la manifestările contelui Apponyi, aceasta vorbire are un conținut de înaltă politică de stat. L'am cetit cu satisfacție, fiindcă îmi este binevenit ori și ce folos-șle bunelor raporturi între Germania și Ungaria. În aceste raporturi noi cultivăm o moștenire a înțelepciunii de bărbați de stat care este un lăsamânt comun pentru ambele popoare. Deja numele contelui Andrassy care dimpreună cu numele prințului Bismark e scris sub tratatul de alianță dela anul 1879, ne indică, că Ungaria și Germania lucrează în interesul lor cel mai genuin, dacă nu lasă să fie opăciți în amicitia lor. Sunt sigur că cuvintele frumoase calde și inimoase ale contelui Apponyi vor contribui de-a întări aceasta convingere. Cu cea mai distinsă stimă al D-tale plecat:

Büllov.

O mașină de socotit cu globurile tricolore a scos din sărite pe inspectorul școlar din Cluj. Această mașină infernală de »agitație« a fost găsită într-o școală românească de lângă Cluj, iar învățătorul român Simon Papp a fost tras în cercetare disciplinară. Inspectorul școlar nu s'a mulțumit însă numai cu atâta, ci a denunțat acest caz grav și ne mai auzit de »agitație« naționalistă în școală procuraturii. Procurorul, se vede un om mai cuminte decât d-l inspector, a notificat inspectorului că nu e motiv să-l pună pe amintitul învățător sub acuză. Papp s'a apărat adecă

foarte corect cu aceea, că pentru a le explica elevilor mai cu succes diferite grupuri de cifre, a lăsat să se vâpșească globurile în mai multe colori. Că din întâmplare globurile s'au vâpșit în colorile: roșu, vânt și galben este a se explica prin faptul, că aceste colori sunt mai bătătoare la ochi și deci mai practice la predarea învățământului.

În urma acestei apărări și inspectorul școlar s'a văzut nevoit nolens volens să abstea dela alte măsuri disciplinare contra învățătorului »agitator« și s'a mulțumit cu aducerea hotărârei, ca mașina infernală să fie nimicită.

Patria prin urmare a fost din nou salvată.

Kristoffy asupra pactului și a pluralității.

Cu ocaziunea inaugurării noilor localități ale clubului democrat din Budapesta fostul ministru de interne Kristoffy a rostit la banchetul de alaltăeri un discurs mai lung, în care a făcut declarațiuni importante cu privire la reforma electorală, la antecedentele constituției guvernului coaliționist și la conținutul și spiritul pactului. Din declarațiunile lui Kristoffy rezultă, că în tratările, cari au permers formării guvernului coaliționist, a fost vorba numai de votul universal, secret, direct și pe comune și nici pomeneală de votul plural și că prin urmare numai prin călcarea cuvântului dat, prin care e legată coroana și coaliția, s'ar putea introduce un vot precum e proiectat în reforma lui Andrassy.

Din discursul lui Kristoffy reproducem parte în extras parte verbal următoarele părți.

Vorbind despre pluralitate și în legătură cu aceasta despre domnia rasei maghiare Kristoffy spune, că pluralitatea, dacă și ea va fi legată de un cens anumit de dare, nu va întări rassa maghiară, ci din contră o va slăbi. Căci în cazul acesta e întreg Ardealul pierdut pentru Maghiari, și că și în alte ținuturi se va sgudui pozițiunea Maghiarilor în cercurile cu mai multe naționalități și aceasta deja și din cauza, că în ultimele decenii proprietățile mici au trecut în cea mai mare parte în posesiunea naționalităților.

După părerea mea — zice Kristoffy, — pluralitatea și indeosebi pluralitatea după censul de dare, pe care îl propune Andrassy, este cea mai periculoasă încercare reacționară, care s'a făcut până acum în Ungaria. Pluralitatea nu înseamnă progres, ci o cădere înapoi într-o măsură mare. Mai bună decât aceasta și mai cinștă este legea electorală de astăzi, care după o dare anumită dă drepturi egale și ea este mai democratică, fiindcă nu face deosebire între cetățeni.

Vorbind despre pact și despre pluralitate Kristoffy spune, că e în poziție să comunice întreg textul autentic al pactului. Punctul 8 al pactului sună astfel:

»Problema acestui guvern este executarea agendelor stabilite în toate punctele premergătoare, afară de aceasta ca

»ultimă problemă executarea reformei electorale cel puțin pe o bază așa de largă, cum se cuprinde în programul actualului guvern«.

»Sub cuvintele »actualul guvern« este a se înțelege firește guvernul lui Fejervary. Coalițiunea este dar în puterea acestei inoivei, relativ la crearea dreptului electoral, legată de două obligăminte: De programul cabinetului Fejervary, al doilea de estinderea bazei soluțiunii cuprinse în acest program. Pactul leagă, prin urmare, coaliția direct de programul cabinetului Fejervary. În acest program a fost cuprins votul universal secret, pe comune, egal și nemijlocit și conținea numai o singură restricțiune: cunoașterea scrierii și a cetirii din partea alegătorului. Aceasta a fost ce-a proclamat guvernul Fejervary în proiectul său de lege și ce a acceptat în urmă coaliția în pact ca minimum. Mai puțin decât atât coaliția n'are dreptul să ocroteze coroanei și țării. Drepturi mai multe poate concede poporului, poate de ex. să lase să cadă restricțiunea cunoștinței scrierii și a cetirii, poate să reducă etatea alegătorilor, mai puțin însă decât e cuprins în acel program, coaliția nu poate să primească în proiectul de lege, fără de a viola pactul cu coroana.

»Așadar pactul necum să admită, dar eschide direct pluralitatea. Prin urmare afirmarea aceea a guvernului, după care pluralitatea n'ar fi în contradicție cu pactul, nu corespunde adevărului. Guvernul vrea să scape din încurcătura afirmând, că pactul l'ar obliga numai, într-un cât în noua reformă numărul alegătorilor nu poate fi mai mic, decât a fost calculat în proiectul cabinetului Fejervary. Aceasta afirmare n'are nici o bază. Pactul nu tratează despre numărul alegătorilor, ci vorbește numai de aceea, cât de largă să fie baza soluțiunii. Extenziunea unei reforme electorale însă nu se stabilește de numărul alegătorilor ci de cautelele ce se iau, de felul votării, etc.«

Kristoffy spune apoi, că nu numai pactul ci și pertractările, cari au premers, pledează contra pluralității. În Martie 1906, pe când era încă ministru de interne, Meray-Horvat i-a predat un document, după a căruia cetire el, Kristoffy, a zis cătră Meray-Horvat: »Așadar partidul independent va fi obligat a face cel puțin o astfel de reformă electorală democratică, cum e cea a guvernului Fejervary, adecă vot universal, secret, egal și pe comune, etc. Meray-Horvat îi răspunde: »Firește, nici n'ași lua asupra mea mijlocirea unui drept electoral mai restrâns decât acesta«. După aceasta se începură negocierile. În 2 Aprilie, când Meray-Horvat veni la mine în ministeriu împreună cu Bela Barabas, eu — zice Kr. — i-am zis: Aici e vorba de aceea, ca partidul independist să i-a asuprăși ca minimum proiectul de reformă electorală al cabinetului Fejervary. Cu un cuvânt: partidul independist nu poate să facă un proiect mai redus și mai rău decât acesta. O altă cautelă decât cunoștința scrierii și a cetitului nu-i cu putință. Primește Fr. Kossuth aceasta?« Barabas îmi răspunde cu hotărâre: »O primește!« Eu l'am întrebat mai departe: »Cine garantează aceasta?« Barabas răspunde: »Stau bun, Kossuth m'a împuternicit să declar că primește aceasta soluțiune și pactul a fost încă în noaptea aceleiași zile în mâna lui Fejervary, în ziua următoare înainte de amiază însă înaintea regelui.

S'a întâmplat însă — continuă Kristoffy, încă și altceva. La 2 Aprilie a. m. Meray-Horvat a fost la Francisc Kossuth spre a-i raporta despre rezultatul tractărilor. După ce Meray-Horvat și-a fost terminat raportul, — care putea să trateze numai despre inoivăla făcută cu mine — Kossuth făcu următoarea enunțiațiune: »În cele din urmă trebuie să primim aceasta. Nu putem da poporului drepturi mai

puține, decât vrea să i le dea coroana!« Așa mi-a raportat *Meray-Horvat* și cu aceasta a fost sigilată soarta păcii.

Cronica cestiunilor la ordinea zilei.

Delegațiunile se vor deschide Joi în 8 l. c. încă în aceeași zi se va face primirea lor solemnă la palatul din Buda. În 9 l. c. ministrul de externe br. *Aehrenthal* își va ține *expozeul* său asupra situațiunii exterioare în ședința comisiunii pentru afacerile străine a delegației austriace.

În zilele ultime s'au ținut mai multe conzili ministeriale comune în Budapesta, cari au stabilit programul lucrărilor delegațiilor. Întâiu s'a fixat textul discursului tronului. S'a discutat în conziliu mult și asupra *Bosniei și Herțegovinei*, dar nu s'a decis nimic cu privire la anexiune, ci miniștrii austro-ungari s'au ocupat numai de schimbările ce au să se întâmple, acum după proclamarea constituției turcești, în administrațiunea interioară a provinciilor ocupate, aflându-se de lipsă introducerea oarecăror *instituțiuni neprezentative*, însă nu cu problema legislativă, ci numai ca un fel de *control* al administrației.

»N. Fr. Presse« zice că s'au luat în considerare încă odată, în ajunul intrării delegațiilor, și *ceștiunile militare* cu privire la cari guvernul ungar stăruie să fie rezolvate înainte de reforma electorală. Până acum însă nu a succedat să se schimbe *dispozițiunea pactului* coaliției cu coroana, după care cestiunile militare vor avea să fie rezolvate numai de dieta, ce va fi conchiată pe baza noii legi electorale. Dar, adaugă numita foaie, *încă nu s'au încheiat actele* privitoare la această cestiune...

Greva generală politică. Ziarul socialist din Budapesta reamintește hotărârea luată în Aprilie de către al XV-lea congres al partidului social-democrat ungar de a pregăti *greva generală a muncitorilor*, la caz când *Andrassy* ar prezenta parlamentului *dreptul electoral plural*, care se exercita prin *votele publice* — apoi zice: »în interesul acestei ținte partidul social-democrat și toată muncitorimea ar trebui să-și riște chiar și existența lor!«

Ziarul *Alkotmany* vorbind de aceasta zice, că e o încercare revoluționară cu forța și adaugă: »Grevele generale încă nici în statele, cu o industrie deplin dezvoltată nu și-au ajuns scopul. Chiar conducătorii socialiști au zis: »*Generalstreik ist Generalunsiinn*« (Grevă generală e absurditate generală). Nici în Ungaria nu poate avea succes o astfel de forțare revoluționară, ci va contribui numai să se facă să se unească și mai mult societatea în contra proletariului. Greva generală cauzează pretutindeni mari piedeci, pagube și vărsări de sânge. Cea dintâiu urmare a ei este scumpirea mijloacelor de trai și tocmai aceasta lovește mai tare pe muncitori. Nu credem deci în succesul grevei generale politice... dar cei ce-o vor face îi vor gusta amarul.

Criza în Boemia continuă. Nu-i speranță ca dieta să-și poată continua lucrările. Planul de a institui o *comisiune de împăcare* a dietei s'a zădărnicit. Br. *Beck* se gândește la disolvarea dietei. Mai înainte vrea însă să-și mai încerce odată norocul și să caute a îmblânzi pe Germanii obstrucționiști și a mulcomi pe Cehi, cu ocaziunea vizitei ce-o va face zilele aceste expoziției etnografice din Praga. Înaintea lui vor merge la Praga cei doi miniștrii cehi Dr. *Fiedler* și *Prazek* și ministrul boem german *Prade*, ca să-și pregătească terenul. Cale bună și noroc!

Conflictul dintre Turcia și Bulgaria.

(Ce zic foile turcești.)

Cu mult calm și moderațiune pressa turcească discută cestiunile la ordinea zilei.

»*Tanin*«, organul comitetului »Uniune și progres« din Constantinopol, scriind despre ocuparea liniei orientale, spune că prin aceasta Bulgaria a călcat tractatele internaționale. Dacă Bulgaria s'a grăbit să ocupe linia de teamă să nu fie atacată de Turcia, atunci este bine să se știe, că Turcia vrea să trăiască în pace, fiindcă tot otomanul știe, că Turcia nu se poate alege cu nimic dintr'un războiu, chiar când ar învinge, cum a fost cazul cu războiul cu Grecia, pe când dimpotrivă starea ei financiară și așa rea, se va înrăutăți și mai mult. Turcia, încheie numitul ziar, are nevoie de o perioadă de pace și liniște spre a-și consolida situația ei internă și spre a se pune la nivelul progresului realizat de celelalte țări.

»*Jeni Gazeta*« într'un articol de fond intitulat »Centrul Europei«, comentând incidentele ridicate de Bulgaria cu cestiunea Gheșoff și cu cestiunea liniei orientale, reproduce cuvintele spuse altădată de fostul agent diplomatic al Bulgarei la Sofia, că »*pentru un pilaf nu se declară război*«. »*Jeni-Gazeta*« sfătuiește guvernul la moderațiune, căci interesele economice ale unei țări nu se jertfesc pentru interese străine. Numita gazetă crede că *toate incidentele sunt provocate de diplomația austriacă*, care caută să pescuiască în apă turburată.

»*Idem*« într'un lung articol intitulat: »Politica austriacă« discută cestiunea de a se ști dacă în adevăr la spațiile incidentelor provocate de Bulgaria nu stă diplomația austriacă. »*Idem*« spune, că nu poate să se pronunțe cu exactitate, dar adaugă că Austria își datorează existența sa finei sale diplomației și își exprimă admirația sa pentru oamenii săi de stat. Numita gazetă spune, că în totdeauna Austria, pentru pierderile sale din Occident a căutat compensații în Orient, de aceea este imposibil ca și în afacerile la ordinea zilei să nu fie mâna Austriei.

»*Sabah*« spune că Turcia va căuta să aplaneze conflictul dintre dânsa și Bulgaria cu concursul diplomației europene. Dacă însă Bulgaria nu va putea fi pusă la locul ei și va comite greșala de a declara războiul Turciei, va vedea, că acum Turcii, ca popor liber, vor și să-și aperse drepturile lor. Mai departe protestează în contra afirmațiilor corespondentului ziarului »*Times*« din Londra, cumcă Turcia n'ar fi în stare de a respinge un atac armat al Bulgarei. Apoi, ziarul »*Sabah*«, declară că armata turcească este animată de un sentiment de patriotism, care o va face să-și verse ultima picătură de sânge pentru apărarea patriei.

Regele Spaniei la Budapesta.

Despre vizita regelui Spaniei la curtea regală din Budapesta mai aducem următoarele amănunte: Regele Spaniei a fost primit Joi după amiază, îndată după sosirea sa, de către Maj. Sa. Vizita a durat aproape o oră. Regele Alfonso a exprimat mulțumirile sale pentru primirea ce i-s'a făcut și a arătat împăratului cu ocaziunea jubileului său felicitările cele mai cordiale în propriul său nume și al regiunii. Vineri la prânz regele și regina au făcut vizite arhiduceselor Clotilda și Isabela și arhiducelui Frederic. Regina a luat dejunul în urmă la arhiducele Iosif, iar regele a mers la casino militar în curtea căruia a inspectat două batalioane ale regimentului 38 de infanterie, cari poartă numele regelui. Regele a trecut în marea sală a casinoului, unde au fost prezentați membrii și ofițerii din acel regiment. A urmat dejunul de onoare, în cursul căruia colonelul regimentului a ridicat un toast în sănătatea regelui și a reginei, a familiei regale și pentru fericirea armatei spaniole. Regele a răspuns în limba germană, spunând că vede și cunoaște azi istoria acestui regiment eroic și viteaz și este plin de recunoștință către împăratul Francisc Iosif, care i-a făcut această favoare de a-l numi șeful acestui regiment. Regele a ridicat paharul în onoarea armatei glorioase a împăratului-rege venerat și spre fericirea regimentului 38: a urât lungă viață împăratului.

Seara a avut loc la curte prânzul de gală. Maj. Sa monarchul a ridicat un toast mulțumind pentru felicitările aduse de rege cu ocaziunea jubileului domniei sale și pentru înalta distincțiune militară ce i-a conferit și a adăugat, că privește vizita regelui ca o nouă manifestare de amiciție care, independent de relațiunile strănse create prin legăturile unei apropiate rudeni, nu a încetat niciodată de a uni casele domnitoare ale celor două țări. Maj. Sa a relevat excelentele raporturi dintre Austro-Ungaria și Spania și a beut în sănătatea regelui, reginei și a familiei regale.

Regele Alfonso a răspuns glorificând pe împăratul Francisc Iosif ca exemplu de suveran iubit și venerat de lumea întreagă. Exprimă un sentiment de mândrie pentru legăturile de familie, cari unesc pe rege cu Maj. Sa împăratul și pentru strănsele amiciție, care nu a încetat nici-odată de a uni casele domnitoare ale celor două țări. »Chiar în afară de rudenția noastră, excelentele raporturi dintre Spania și Austro-Ungaria sunt obiectul constantei mele sollicitudini«. Regele a încheiat bând în sănătatea împăratului, întregii familii împărătești și pentru prosperitatea Austro-Ungariei.

Sâmbătă după amiază suveranii Spaniei au părăsit Budapesta luând drumul spre Viena, unde vor sta câteva zile. Dela

Viena vor pleca pentru câteva zile la proprietatea arhiducelui Frideric, unde va lua parte la o vânătoare.

Un ofițer japonez despre România.

Locotenent-colonelul *Matasake Satov* a vizitat, precum știm, zilele trecute instituțiunile armatei române din București. Ziarul »*Viitorul*« publică din acest prilej un interview, ce l'a avut un redactor al său cu ofițerul japonez, care a luat parte activă la războiul ruso-japonez. Din declarațiunile interesante făcute de locot.-colonelul Satov reproducem următoarele părți:

Colonelul japonez m'a primit cu multă amabilitate. Am cerut, mai înainte de a-mi spune impresia ce i-a făcut țara noastră, să-mi povestească ceva despre războiul ruso-japonez, la care luase o parte atât de activă, cum și despre Japonia. Iată câteva episoade interesante despre lupta dela Port-Arthur.

Cu ocazia luării colinei 203, a fost carnagiul cel mai înfricoșător din războiul ruso-japonez. Imediat după luarea colinei japonezii așezându-și bateriile, au început să secere mii de ruși. Tot atunci au fost înecate șase vase de război rusești, cari se aflau în port împreună cu întregile echipe. Bateria colonelului Satov, care luase parte la atacul colinei, a pierdut toți ofițerii, chiar colonelul Satov, a fost ușer rănit de o granată asvârlițoare.

Apropos de aceste granate d. colonel Satov mi-a afirmat că paternitatea lor, deși foarte mult discutată în Europa, se datorește japonezilor. Pentru prima oară japonezii, în războiul ruso-japonez au întrebuițat acest mijloc de a distruge pe inamic. Deși azi modul de a asvârli cu mâna aceste granate a fost perfecționat, japonezii la început îl utilizau în mod foarte rudimentar. Puneau dinamită într'un vas oare-care, într'o oală sau un obuz vechi, pe care după ce le umpleau cu dinamită le puneau într'un ștergar, îl răsuceau bine și după ce-l făceau în formă de praștie asvârliau faimoasele granate în mijlocul dușmanului. Acest mijloc de a lansa granatele de mână s'a usitat mai mult la lupta dela Liao-Yang, când a produs ravagiile îngrozitoare printre armatele rusești.

Un episod interesant dela căderea Port-Arthurului: După predarea acestei cetăți și după sfârșitul înfricoșătorului carnagiul, rușii și japonezii se îmbrățișau plângând și asvârleau unii într'altii, de data asta nu cu granate, ci cu sticle de vin și pâine. La intrarea japonezilor în Port-Arthur, ei n'au mai găsit nici un drapel al armatei rusești și deși rușii au declarat că le-au distrus prin ardere, japonezii au rămas convinși că acele drapele au fost ascunse și mai târziu trimise în Patrie.

Diferitele căpetenii ale armatei japoneze din războiul ruso-japonez au astăzi diferite însărcinări de onoare la curtea Mikadoului. Astfel faimosul general Nogoy, care pe lângă asaltul dela Port-Arthur din 1904 a mai reputat strălucite succese în războiul cu China din 1894, astăzi este ministru al instrucțiunii din Japonia. Generalul Oku, fostul comandant al armatei a II-a dela Port-Arthur este șeful statului major general japonez. Generalul Kuroky comandantul armatei I și generalul Nozzu comandantul armatei a III-a din războiul ruso-japonez, au azi diferite posturi de onoare la curtea imperială japoneză. Colonelul Matzuiși, care anul trecut a vizitat țara noastră, este general în statul major japonez.

Armata japoneză are astăzi 18 divizii plus garda imperială și alte cinci divizii sunt pe cale de a se înființa. În timpul războiului dela 1904 Japonia nu dispunea decât de 13 divizii de armată. Războiul ruso-japonez, mi-a afirmat d-l colonel Satov, a învățat multe pe japonezi, astfel că astăzi armata lor este mult mai puternică și mai bine organizată ca la 1904. De asemenea la Port-Arthur, japonezii au mai înființat încă o divizie. Coreea este aproape japonezificată, împăratul a fost complect îndepărtat iar în locul său s'a pus un guvernator japonez. Actualmente în Coreea se lucrează la o întinsă rețea de căi ferate. Anul oficial în Japonia este astăzi 2452 și se socotește dela întemeierea dinastiei actualului Mikadou.

După ce mi-a dat aceste detalii am rugat pe d-l lt.-col. Matasake Satov, să-mi spue ce impresie i-a făcut țara noastră. D-sa mi-a declarat, că a rămas foarte plăcut surprins de modul de organizare al armatei noastre în special d-sa mi-a afirmat, ca ofițer de geniu, că modul cum a fost organizată armata genului la noi, de către d-l general Averescu, este cel mai perfect și tot astfel este organizat genul

și în Japonia. Colonelul japonez a vizitat și cele două cupole de exercițiu dela Cotroceni, cari l'au interesat foarte mult. Aceste două cupole, dintre cari una franceză și alta germană, au fost făcute la 1885, înainte de a se face fortificațiile, pentru a se vedea care e mai practică. Experiențele au dovedit că cupola germană, cu calota sferică, este cea mai bună. Intorcându-se dela Cotroceni, pe drum, d-l colonel Satov a văzut mai mulți copii de școală îmbrăcați ca mici dorobanți și cu armele pe umeri. Foarte surprins a întreat pe d-l căpitan Trantomir că ce sunt. — D-sa i-a răspuns că la noi încă din școală se învață copii a deveni soldați. Colonelul japonez a oprit trăsura și a rugat pe d-l căpitan Trantomir să-i pue să execute câteva mișcări. Dorința i-a fost satisfăcută și micii dorobanți au executat atât de bine mișcările încât colonelul japonez, entuziasmat în cel mai înalt grad, a început să bată din palme și să strige *bravo*. Și-a luat apoi notă și mi-a afirmat că odată întors în patrie va face un raport și va cere ministrului de război să introducă și în școlile japoneze instrucțiunea militară.

Și acum diferite particularități ale colonelului japonez. I-au plăcut foarte mult mâncările românești, în special ducându-se într'o seară la restaurantul Andrei Dumitrescu, a cerut să-i dea sarmale și tocană. A doua seară ducându-se din nou la acel restaurant a cerut să-i servească aceleași mâncări. L'am întreat ce nu-i place? Mi-a răspuns că nu-i place brânza, păduchii de lemn și lorgnetele damelor. Nimic nu-l enervează mai mult decât când vede o damă punând lorgnetă la ochi.

O întâmplare nostimă: Într'o seară s'a dus la cofetăria Riegler să ia un ceai, și câteva dame care se aflau acolo l'au fixat cu lorgnetele. Colonelul japonez s'a enervat atât de rău încât și-a lăsat ceaiul neterminat și a plecat.

STIRILE ZILEI.

— 22 Septembrie v.

Starea sănătății regelui Carol. După informațiunile cele mai autentice, de patru zile starea sănătății regelui Carol este cât se poate de bună. Durerile de stomah au încetat cu totul și Suveranul și-a reiat ocupațiunile și audiențele.

Serată în onoarea generalului Lupu. Din Viena primim știrea, că Duminecă în ziua de 18 Oct. a. c. când vrednicul și nepretuitul protector al Societății »Clubul Român« din Viena, generalul *Alexandru Lupu* își împlinște șiși aniversază al 70-lea an al vieții Sale, atât de active și bogate în fapte bune și românești. »Clubul Român« va aranja la restaurantul »Zum Magistrat« Wien I B. Lichtenfelsgasse Nr. 3 o serată, la care întreaga colonie română și fiecare român aderent al causei noastre este invitat a participa dacă nu în persoană cel puțin în cuget.

I. P. S. Sa Metropolitul V. Mihalyi a plecat Vinerea trecută în Maramureș, unde va sta două săptămâni, așa încât nu se va întoarce la reședință înainte de 17 Octombrie n. a. c.

Societatea de lectură »Andrei Șaguna« din Sibiu s'a constituit pe anul școlar 1908/9 în ședința ținută 14 (27) Septembrie 1908 sub presiul P. C. S. D-lui Dr. R. Roșca director seminariul protosincol în modul următor: Președinte: Dr. Ioan Lupuș prof. sem. Vicepreședinte: Traian Cibian cl. III. Archivar: Virgil Nistor cl. III. Notar: Valeriu Judele cl. I. Cassar: George Ciupe cl. II. Controloz: Iariu Reit cl. I. Bibliotecar: Nicodim Cristea cl. II. Vicebibliotecar: Nicolau Rădușiu ped. I. Redactor Ioan Lopa cl. III. Econom: George Zăvicu ped. III. Membrii în comisiunea literară: Pavel Borzea cl. III. Alexandru Moldovan cl. III. Emanuil Ciulei cl. II. Iosif Trifa cl. II. Grigoriu Vermeșan cl. I. Simeon Turtea cl. I. Ioan Baboe ped. III. Filimon Boer ped. III. Ioan Dragomir ped. III.

Aniversarea d-lui E. Carada. Foile de dincolo anunță, că anul acesta, d-l Eugen Carada, directorul Băncii Naționale, împlinște 25 de ani, de când conduce instituțiunea căreia s'a devotat. Fără șgomot, d-l Eugen Carada a fost o mână de fer la Banca Națională, muncind fără preget pentru înflorirea acestei importante instituțiuni românești. Număroși funcționari ai Băncii Naționale din toată țara pregătesc pentru jubileul de 25 ani al d-lui Carada o manifestație de simpatie.

Tinerimea română din Cluj va ține seara de cunoștință Sâmbătă la 10 Oct. st. n. la oarele 8 în hotel Biazini. Invităm

cu drag pe toți Români de bine. Invitări speciale nu se trimit. Cluj, 3 Oct. 1908. — *Liviu I. Dan* prez.

Carte aprobată. Ministrul reg. ung. de culte și instrucțiune publică a aprobat prin ordinul Nr. 95541 de dato 21 Sept. 1908 „Gramatica limbii române pentru cl. I. și II. gimnazială, reală, civilă și seminare pedagogice, edițiunea II., Brassó, 1908, de Nicolae Bagdan.» Astfel cartea se va putea folosi de aci încolo, atât în seminare cât și în școlile medii, având a se folosi însă exemplare numai edițiunea a II-a (a doua).

Cununie. D-soara Marioara D. Frâncu și d-l Nicolae Al. Antonescu și-au serbat eri cununia religioasă în Bușteni. Felicitările noastre!

Băile jodo-sarate dela Görgény-Sóakna. Ni se scrie: A sosit timpul suprem, ca și noi Români să ne îngrijim mai de aproape și să dăm mai multă atențiune higieniei publice. Și fiindcă din isvor autentic, ne-a venit la cunoștință, că un consorțiu format din români frunțași, voesc să cumpere aceste băi, cu întreg teritoriul, superedificatele și toate întocmirile balneare, — ne bucurăm din inimă. Justă-i bucuria noastră și felicităm pe frații noștri pentru salutara lor intențiune, fiindcă astfel de băi minerale și cu așa efect, și cari să fie proprietatea românilor, nu există nici aici în Ungaria și nici în România. Puterea lor vindecătoare se vede și de acolo, că statul ungar în fiecare vară își trimite la aceste băi copii la cură. Să nu scăpăm deci această ocaziune binevenită, ci să grijească a lega contractul cu proprietarul Grün Adolf din Görgény-szentimre, ca astfel devenind aceste băi în proprietatea noastră, ele vor fi în scurtă vreme cea mai plăcută stațiune balneară și loc de întâlnire pentru noi Români. La aceste ne îndreptățește a susține estensiunea mare a stațiunii balneare și efectul admirabil de vindecare al apei minerale cât și tinutul lor romantic și scutit de ori-ce curente neplăcute. Felicităm din nou pe frații noștri din consorțiu și le dorim succes și noroc în întreprinderea lor. — H.

Numire. D-l Isac Lintia, originar din Iertof (Bănat) a fost numit profesor definitiv la gimnaziul de stat din Zalaegerszeg.

Necrolog. Din Sibiu se anunță că Nicolae Simion veteranul tipografilor noștri fost timp îndelungat mașinist-tipograf în tipografia Drottlet și membru onorar pe viață al „Reuniunii sodalilor români din Sibiu», a încetat din viață Vineri la 2 Octombrie n. în etate de 72 ani. Inmormântarea a avut loc eri în 4 Oct. la ora 2 p. m. în cimitirul bisericii gr. or. din Sibiu Suburbul-Iosefin. Odihnească în pace!

Carti aprobate de ministeriu. Ministrul cultelor și al instrucției sub. Nr. 89,230/908 a aprobat cartea de cetire cl. II de I. Vuia și sub Nr. 103,632/908 elemente de geografie și constituție de R. Vuia. Prețul 60 fil. apărute ambele în tipografia diecezană din Arad. — D-l Iuliu Vuia a pus la dispoziția consistoarelor sibiian, blăjan, aradan, gherlan, caransebeșan și vicarului maramureșan câte 100 garnituri table de cetire și instrucții a metodelui sunetelor vii, spre a se distribui gratis școlilor noastre.

Greva generală a studenților ruși. Din Petersburg se anunță că comitetul coalizat al studenților a decis să proclame greva tuturor studenților dela universitatea din Petersburg. Realizarea acestei greve pare îndoișă deoarece cercurile studenților sunt foarte defavorabile grevei. În urma deciziunii studenților, de a proclama greva, autoritățile au oprit meetingurile. Profesorii fac mari silințe pentru a regula conflictul.

Nouă focare de holeră. Guvernământul Basarabiei, orasele și județele Riga și Dorpat. au fost declarate amenințate de holeră.

Expoziție artistică. Tânărul pictor german ardelean Mihael Bärner a deschis în sala din parterul vilei Kertsch o expoziție de tablouri, care se poate vizita zilnic dela orele 9 dim. până la orele 4 seara. Intrarea 60 bani. Atragem atențiunea publicului românesc asupra acestei interesante expoziții.

Școala de pian Hesshaimer. Ca în toți anii s'a început în luna lui Sept. cursul la școala de pian a d-rei Iulia Hesshaimer. Să primesc eleve și elevi în ori ce timp. Instrucțiunea se dă după metoda și tehnica cea mai nouă obicinuită la școlile de muzică superioară. Școala, care să bucură de cea mai bună reputațiune, se află tot în locuința cea veche în Târgul boilor.

Tot în această școală se mai predau oare din canto și limba franceză.

Elevii cursului preparator al societății filarmonice vor ținea prima repetiție în 8 Oct. n. la orele 7 seara. Anunțări se pot face la d-l dirigent Max Krause în strada Spitalului Nr. 44 etagiul I.

S'a pierdut Sâmbătă seara în drumul dela Königsweg până la Hohe-Warte o vestă vânătă. Aflătorul e rugat a-o preda la administrația „Gazetei“.

Defectele generale sociale.

Conferință ținută cu prilejul ședinței literare-artistice a „Reuniunii Femeilor Române din Cluj“ la 31 Maiu, de Dr. Cassiu Maniu.

— Urmare. —

Nu numai regimul suveran și principiile statului modern sunt contrare realizării fericirii celei mai mari pentru cea mai mare parte a cetățenilor. Statul ar trebui să fie suma intereselor private și colective ale cetățenilor. Dacă privim faptul, că 70% din suma cetățenilor abia știu scrie și ceti, abia au noțiuni despre însăși fericirea, așa încât suportă o stare pseudo-proletară de mii de ani, trebuie să fim uimiți de obrăznicia celor dela putere, cari își dau aerul a nu observa, că în statul modern totul se face numai pentru îndestulirea desfrâului în putere, în plăceri, în pasiuni de tot felul a câtorva zeci de mii, prin despoiară a sute milioane de oameni de conștiință, că și ei sunt tot așa de vrednici a trăi corăspunzător destinului omenesc și pentru acest scop a posedea mijloacele libertății morale.

Mijloacele libertății morale în statul modern nu se pot câștiga Cauza este gradul de sălbătăcie, la care a degenerat legiferarea modernă. Azi nu se aduc legi pentru fericirea cetățenilor, ci numai pentru îndestulirea unor interese dinastice, de clasă sau particulare. Nu vedem tendențe de legiferare nici cu scopul delatării proletarietului — aceasta ar ataca cele 35% de capitaliști, nici cu scopul delatării desfrâului de tot felul — aceasta ar tăia existența evreizmului, nici cu scopul apropiării națiunilor — aceasta ar cauza durere tiranilor, cari ar trebui să lase din ghiarele lor răpitoare câteva sute de popoare aservite. Este deci foarte firesc, că unde legiferarea s'a compromis și s'a degradat la rolul inarticulării barbarizmului capitaliștilor, aristocraților și s'a aservit tendențelor, ce nu pot fi aduse nici când în armonie cu o viață deamnă a cetățenilor, însăși principiile de stat trebuie să fie inhumane, antisociale și prin urmare contrare științei. Adecă trebuie să descopere lipsa unității între partea teoretică și practică a rațiunii. Aceasta e cauza, că politica tuturor statelor trebuie să fie imorală precum în afară așa și în lăuntru. Iată câteva exemple. Austro-Ungaria este aservită dinastiei Habsburgice. Ea se servește spre a se menține de Maghari. Acestora le face toate concesionile, în prejudiciul drepturilor a zeci de națiuni. Căci în sfârșit și Maghiarii simt greutatea de a fi numai un instrument orb. Germania este aservită dinastiei Hohenzollern. Măririi acestei dinastii servește unitatea Germaniei, ce costă pe Germani miliarde în fiecare an. Franța este aservită Evreilor, cari au produs ravagii îngrozitoare în biserică catolică franceză. Astfel că în Franța sunt aproape 12 milioane atești. Italia e aservită ambiției prea mari a câtorva oameni de stat. Anglia s'a făcut călăul națiunilor pentru a-și putea mări comerțul. Rusia zace la picioarele dinastiei Romanov. La așa mare grad al decadenței au adus omenimea principiile false de stat. Aceasta e cauza, că în Ungaria numai aceia se pot feriți, cari se aliază cu uneltele Habsburgilor, în Germania se calcă în picioare demnitățile de om în ființa Polonilor, în Franța sunt batjocoriți creștinii cucernici și despoiați de proprietățile lor, în Italia se fericesc puținii francmazoni, în Rusia totul e corupt iar în Anglia totul e sclerată și se poate asemăna cu o floarea ghilolină, ce cade la anumite epoci asupra neatârării popoarelor, cari stau în calea comercianților săi crudeli și desfrânați în bogății.

Așadară descoperindu-le toate acestea dintr'odată, trebuie să ia hotărârea a se opune acestui sistem de stat general, ce prin aceea, că nu ia în considerare decât numai interesele unora și încă a celor mai de clasă, tinde a declara omenimea întreagă. Declasate sunt astăzi dinastiile, declasați sunt Evreii, declasați sunt toți plutocrații, adecă totul ce a produs falsul concept ce s'a propagat despre stat. În legătură cu tirania de interese ce am descoperit-o stă falsificarea și restrângerea drepturilor cetățenești și politice. Așa

incât toate drepturile inviolabile omenesti numai până atunci sunt neviolabile până ce omul se supune orbește acestor interese. Iar când te provoci la sfîntenia dreptului, ești târât în temniță prin judecătorile, ce stau la dispoziția celor ce fac legile și subscriu denumirile. Cred dar, că în urma răspândirii principiilor adevărate de stat tot mai mult ne vom întări în convingerile noastre despre înrăutățirea crescândă a stărei membrilor societății omenesti și că statul modern este directe tăgăduire a principiului: »fericirea cea mai mare posibilă a celor mai mulți«.

II. Treceam la critica instituțiilor juridice.

Din păcătoșenia instituțiilor politice astfel corupte urmează defectele instituțiilor juridice. N'a existat spirit, care să fi apreciat cu atâta desăvârșire în toată adâncimea sa ființa dreptului ca Giuvannibattista Vico, și trebuie să-l aprobăm când enunța adevărul, că dreptul există pentru societate iar societatea pentru onestitatea neatință naturală. Cum vom putea dar noi vorbi despre instituțiile juridice din statele moderne, ce au principiul politice cu tendințe degradatoare pentru simțul de demnitate al societății, în care s'a pus în lucrare.

E evident, că acelea nu sunt instituțiuni ce merită numirea sacrosanctă de drept, ci sunt numai lanțurile, cari le-a făurit tirania intereselor pentru mentinerea servilizmului majorității. Astfel că se menține juridice servilizmul dintre deosebitele clase, diferitele confesiuni, deosebitele rase și nenumăratele națiuni chiar așa cum există când popoarele abia știură numără până la o sută. Nu există stat unde cetățenii să fie respectați egal în viața juridică a statului. Cu deosebirele sus amintite crește sau scade personalitatea cetățeanului. După cum adecă se întâmplă arangiamntul uncului și celui mai prepotent interes particular ce a acaparat puterea publică. Și vom vedea cum aceia, cari sunt mai lipsiți de conștiințozitate, au cele mai mari drepturi în toate statele moderne. Vedem în lege inarticulatul lipsei de conștiințozitate la domnitori, cari sunt declarați în virtutea conștiinței de sfinți și inviolabili. Adecă tronul poate fi ocupat de oameni cei mai sclerați. Și vedem cu câtă brutalitate se mențin în considerația omenescă ființe, ce sunt făcute irezponsabile pentru faptele lor înaintea forului conștiinței morale. De es. plutocrații, cari pot comite cele mai ordinare crime la umbra legilor și a aurlui de care dispun. Tot așa aristocrațiimea, restul epocii idolilor. Tot așa stăm cu aceia, ce se atașază acestor factori, cari croiesc azi politica mare a statelor. Și de aici apare ce urmări dezastruoase are pentru viața juridică a cetățenilor politica degradată modernă internațională. Corumperea aceasta juridică zace în raporturile publice perverse și nimenea dintre omenii de stat nu are curajul și pătrunderea să recunoască, că sistemul statelor particulare favorizează exploatarea juridică a celor mulți și slabi, prin cei puțin și fără conștiință. Într'un stat universal sau continental trebuie să dispară cu rușine tendențele separării intereselor particulare de interesele generale, fiindcă lipsesc toate posibilitățile subjugării voințelor ce numai după concurs de împărțiri se poate pune în sistem de stat, după ce și sămânța spontanității a fost distrusă în nefericirii supuși.

(Va urma).

Numărul jubilar al „Gazetei Transilvaniei“ se poate comanda direct sau prin librării cu prețul de 1 coroană 50 bani în Austro-Ungaria și 2 coroane (2 Lei 20 bani) în România și străinătate.

Venitul curat ce va ruzulta din desfacerea ediției jubilară a „Gazetei“ se va da fondului jubilar pentru ajutorarea ziaristilor români din Transilvania și Ungaria.

Bibliografie.

A apărut Nr. 364 din »Biblioteca pentru toți« cuprinzând »Sonata Kreutzer«, de Tolstoi. Un volum de 140 pagini 30 bani.

Acum când se sărbătorește jubileul de 80 ani al marelui scriitor Tolstoi, »Biblioteca pentru toți« publică »Sonata Kreutzer«, una din cele mai puternice și renumite scrieri ale marelui scriitor rus Tolstoi.

Recomandăm cu deosebire acest nou volum cetitorilor.

În »Sonata Kreutzer«, Tolstoi desvoltă teza, că ori-ce legătură în afară de căsătorie e o cădere, că amorul sensual este o cauză de descompunere a căsătoriei și că, în actuala stare de lucruri, căsătoria nu este decât o asociație de voluptate și ură, din care trebuie să rezulte în mod fatal adulterul.

»Sonata Kreutzer« interesează prin puterea analizei, prin cruzimea deznodământului și printr'o sumă de reflexii, pe atât de sugestive, pe cât de original expuse. Ea nu are un caracter general — ci e povestirea unui caz aproape unic, foarte caracteristic în modul cum se manifestează.

Tolstoi, mai ales în finalul »Sonatei Kreutzer«, redă cu o precizie uimitoare viziunea realității. Vezi întregul proces sufletec în clocotu-i groaznic și aducător de moarte. Și ce regret și umilință când eroul se deșteaptă însfârșit, își măsoară grozăvia faptei și vede ce ridicol și neînsemnat e egoizmul omului față de nemărginirea crimei.

De vânzare la librăria »Gazetei« în Brașov.

Românul din Ardeal e numele unei nouă reviste lunare ce apare în București în institutul grafic »Minerva« sub direcțiunea d-lui I. Cioica-Aburd cu prețul anual de 6 lei. Nr. 1 al acestei reviste e închinat, atât ca text cât și ca ilustrațiuni mai cu seamă, Românilor din Ardeal.

ULTIME ȘTIRI.

Caransebeș. 4 Oct. 1908. (Telegr. part. a »Gaz. Trans.) Astăzi a avut loc sub presidul Prea Sf. Sale episcopului I. Papp alegerea de episcop al eparhiei Caransebeșului. Majoritatea voturilor (41) a întrunit-o P. Cuv. Sa arhimandritul Filaret Musta, care a fost proclamat episcop ales al Caransebeșului.

Noutăți literare

apărute în editura Institutului de arte grafice și editură »Minerva«

Se pot provoca prin Librăria »Gazetei Transilvaniei« adaugându-se la preț pentru porto 20 bani.

M. Eminescu. Poezii postume. Ediția IV. revăzută și completată după manuscrisele poetului. Prefață de Il. Chendi.

Toată comoara de înaltă inspirație și adâncă gândire, care multă vreme a rămas necunoscută nouă, se află adunată în acest volum, al cărui succes este o dovadă de dragostea ce a găsit Eminescu în sânul publicului românesc. Prețul Cor. 1.50.

Al. Cazaban. Chipuri și suflete — Un tânăr scriitor, cu multă vervă și multă îndemnare, ne dă în acest volum o culegere dintre cele mai interesante nuvele și schițe. Din toate paginile d-lui Cazaban răsare o mare dragoste de adevăr și o mare pricepere artistică. Se pare că autorul a văzut aidoma toate împrejurările pe care atât de meșter știe să le redea. Prețul Cor. 1.50.

Caleidoscopul lui A. Mirea. — D-nii D. Anghel și St. O. Iosif, poeții a căror colaborare la Sămănătorul și Viața Românească din Iași, e îndestul de cunoscută au reunit în acest volum minunatele lor șarje umoristice, care vor face deliciul celor mai dificili cititori. În monotonia veșii de toate zilele, această carte aduce toamă cea ce lipsește, nota veselă, care este un izvor de energie sufletească. Versurile celor doi poeți au toată muzicalitatea necesară acestui fel de producție literară, și cartea e merită să aibă un frumos succ-s. Prețul, Cor. 1.5.

Domnii abonați ai fôiei noastre, cari nu și-au reînnoit încă abonamentul sunt rugați a-l reînnoi cât mai curând ca să nu li-se întrerupă regulata espedare a ôiarului.

Administrațiunea
»Gazetei Transilvaniei«.

Proprietar: Dr. Aurel Mureșianu.

Redactor responsabil: Victor Branicea.

P. T.

Am onoarea a aduce la cunoștința On. public că am deschis Etablissementul meu de hăinărie fină pentru bărbați, băieți și copii în localul Parter și în etajul I

Un salon de confecțiuni pentru Dame

sub conducerea Domnului Ludvig Fenyvesy în
Brașov, Tîrgul Inului Nr. 26 (lângă Magazinul Schütz).

Deoarece baza unui serviciu solid o formează prețurile fixe, m'am decis a le introduce în negoțul meu și sper cu aceasta a câștiga confiența Onoratului public.

Păziți-vă de înșelăciune!

În prăvălii unde se tocmește se înșală fie-care. Vânzătorul știe înainte, că mușteriu să tocmește, și de aceea cere prețuri indoite și întreite. Dacă cumpărătorul după multă tocmeală, cumpără în fine, marfa cu prețul jumătate, tot nu are siguranța, că a fost într'adevăr servit ieftin și solid.

În negoțul meu este deschis ori-ce șantaj.

Îmi iau voea a încunoștința On. Dame, că se află un bogat asortiment de costume gata, halaturi, mânecute și bluse. Sper că Etablissementul meu Vă va conveni, Vă rog a mă onora cu încredere și cercetare numeroasă.

Fără tocmeală
Fără încărcare.
Pe fie-care bucată se vede prețul fix
și cel mai ieftin.

Cu toată stima

I. A S C H E R.

(324,5—20)

Nr. 7415—1908.

PUBLICAȚIUNE

Din cauza pericolului amenințat al colerei proprietarii, administratorii de case și locuitorii sunt provocați de urgență să țină în cea mai mare curățenie curțile, umblătoriile, podurile, pivnițele, grajdurile, șopurile etc. și să golească în fiecare săptămână gropile de guno.

Hotelierii, cărciumarii și proprietarii de cafenele au să desinfecțeze pissoirile cu var stâns, să țină în mare curățenie pânzăturile de masă, tacâmurile și albiturile de pat și să spele cel puțin odată la săptămână podelele cu leșie ferbinte.

Organele polițiene vor controla executarea dispozițiilor de mai sus și vor pedepsi sever pe contravenienți.

Varul stâns se pregătește în modul următor: 1 chilă de var nestins se înmoaie într'un litru de apă și după ce s'a răcit se amestecă cu alte 3 litre de apă. Varul stâns are să fie în totdeauna proaspăt.

Brassó, în 29 Septembrie 1908.

347,1—4. Capitănatul orașenes.

Avis!

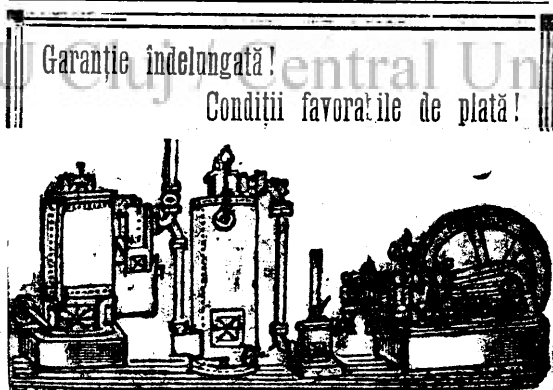
Lucrători tâmplari (mă-sari) găsesec lucru îndelungat la fabrica de mobile I. Schmidinger, București, Intrarea Herestrau 3.

Salariu dela 6 cor. în sus pe zi.

(342,2—3.)

La o țesătorie în București

se caută un bărbat, care este deprins cu articole de bumbac, vorbește românește și nemțește, ca să primească marfa și să predea tortul. Postul se poate ocupa imediat. Oferte cu pretenziune de leafă a se ațresa sub H. R. 333, la administrațiunea „Gazetei”. (3 3)

FABRICA DE MOTOARE

A. G. DRESDNER

una din cele mai vechi și mai mari FABRICI de MOTORE

Liferează MOTORE și LOCOMOBILE

care funcționează perfect, durabil, prețis și sigur, puse în mișcare cu Gaz (Sauggas), Benzin, Ulei băt Acetylen.

Re-prezentant General și Depozit:

Gel ért Ignác és T-sa, Bad pest Teréz-Körút 41.

Telephon Nr. 12—31. (175,9—20.)

Banca Națională a României.

situațiune sumară.

1907		1908
15 Septembrie	Activ:	6 Septembrie 13 Septembrie
127.212.251	8991251 Reser. metal. aur 90930046	127.167.623 128.230.046
402.540	37300000 „ Trate aur 37300000	477.849 442.036
94.478.948	Argint și diverse monede	81.108.052 76.342.752
38.116.516	Portofoliu Român și străin.	29.956.083 30.509.617
—	*Impr. contra efec. publice 12825800	11.999.924 11.999.924
11.999.924	„ „ „ in cont-corent 17683817	15.480.553 15.480.553
15.806.084	Fonduri publice	3.216.621 3.216.621
3.253.121	Efectele fondului de rezervă	5.955.240 5.955.390
5.901.494	Efect. fond. de amort. mob și mater.	700.102 700.587
638.743	Imobile	341.442 351.358
439.151	Mobilier și Mașini de Imprimerie	109.593.839 109.536.239
107.682.949	Cheltueli de Administrațiune	14.802.141 20.353.012
20.210.314	Depozite libere	29.269.822 29.622.244
33.365.377	Conturi curente	430.369.292 432.740.379
459.507.412	Conturi de valori	
	Pasiv:	
12.000.000	Capital	12.000.000 12.000.000
23.051.453	Fond de rezervă	24.928.807 24.928.807
3.473.646	Fondul amortis. imob. și material	3.734.034 3.734.034
310.323.030	Bilete de Bancă în circulațiune	276.916.880 279.559.620
2.077.070	Profituri și pierderi	2.190.642 2.190.642
599.264	Dobânzi și beneficii diverse	705.090 791.037
107.682.949	Depozite de retras	109.893.839 109.536.239
459.507.412		430.369.292 432.740.379
	Scomptul 5%	
	* Dobânda 5 1/2%	

APĂRAT LEGAL HYGIENICUS APĂRAT LEGAL

Pastă de călcat cu fierul.

Invenție senzațională, cu care ștofele capătă față de mai înainte. Indispensabilă pentru alb tuji de masă, rat și toaletă, cămăși, (cari nu vin scrobite) eluze, trusouri, pânzării albe și colorate costume de ștofe de bumbac. Vitraje, perdele, dantele etc.

„HYGIENICUS“

face ștofele plădăroase ca catifeaua. Ștofele de bumbac capătă aparența de pânză olandeză. Tot același efect ia ori și ce ștofe, fie de in, bumbac, lână sau mătase.

Are efect de desinfecțiune

Se capătă în toate prăvăliile de coloniale, Droguerie.

L. CHIOZZA & Co. Cervignano.

(Țara litorală).

Marca înregistrată.

258,8—10

Praturile-Seidlitz ale lui MOLL

Veritabile numai dacă fie-care cutiă este provădută cu marca de apărare a lui A. MOLL și cu subscrierea sa.

Prin efectul de leuire durabilă al Praturilor-Seidlitz de A. Moll în contra greutateilor celor mai ce bicose la stomac și pântece, în contra căreilor și acrelei la stomac, constipațiunei cronice, suferinței de ficat, congestiunei de sânge, haemorhoidelor și a celor mai diferite bôle femeesci a luat acest medicament de casă o răsnândire, ce creșce mereu de mai multe decenii încôce. — Prețul unei cutii originale sigilate Corône 2.— Falsificațiile se vor urnări pe cale judecătorească.

Franzbranntwein și sare a lui Moll.

Veritabil numai dacă fie-care sticlă este provădută cu marca de scuire și cu plumbul lui A. Moll

Franzbranntwein-ul și sarea este foarte bine cunoscută ca un remediu popular cu deosebire prin tras (trotat), alină durerile de soldină și reumatism și a altor urmări de răcică.

Prețul unei cutii originale plumbate cor. 2.—

Săpun de copii a lui Moll.

Cel mai fin săpun de copii și Dame, fabricat după metcdul cel mai nou, pentru cultivarea rațională a peleii, cu deosebire pentru copii și adulți. — Prețul unei bucăți cor. —.40 b.

Cinci bucăți cor. 1.80

— Fie-care bucată de săpun, pentru copii este provădută cu marca de apărare A. Moll. —

Trimiterea principală prin Farmacistul A. MOLL Wien, I. Tuchlauben 9 c. și rez. turnisor al curții imperiale.

— Comande din provincie se efectuează dilnic prin rambursă postală —
La depozite se se cêră anumit preparatele provădute cu iscălitura și marca de apărare a lui A. MOLL.
Depozite în Brașov: la d-nii farmeciști Ferd. Jekelius, Victor Roth și en gros la D. Eremias Nepoșii.